

MUHTASARI WA TAARIFA YA ATHARI ZA MAZIGIRA

(a) Kichwa:

“Ripoti ya Athari za Mazingira kwa Upanuzi wa Vihenge vya Hifadhi ya Nafaka kwenye Ploti Namba 101, 102 & 106 katika Ruhuwiko Shuleni Mtaa, Kata ya Ruhuwiko, Manispaa ya Songea, Mkoa wa Ruvuma.”

(b) Mtoa Mradi:

WAKALA WA TAIFA WA HIFADHI YA CHAKULA (NFRA)

Ploti Na. 35 Chang’ombe, Barabara ya Mbozi

S.L.P. 5384, Dar es Salaam, Tanzania

Simu: +255 22 2862134; Faksi: +255 22 2864069

Barua Pepe: info@nfra.go.tz

Tovuti: www.nfra.go.tz

(c) Wataalam Waliofanya Tathmini ya Athari za Mazingira (EIA):

ENVIROPLANNERS LIMITED

Barabara ya Polisi Mabatini; Ploti Na. 55 Block 44, Kijitonyama

S.L.P. 33151, Dar es Salaam, Tanzania

Simu za Wakurugenzi: +255 713 440 134; 0763 440 134

Barua Pepe: enviropanners.limited@gmail.com

Tovuti: www.enviropannerstz.com

Muhtasari na Sababu ya Mradi Pendekezwa

(i) Historia na Sababu

Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula (NFRA) ni Taasisi ya Umma iliyoanzishwa chini ya Sheria ya Mashirika ya Utendaji Na. 30 ya mwaka 1997 na kuanza kutekeleza majukumu yake rasmi tarehe 1 Julai 2008 kama Wakala wa Utendaji chini ya Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi.

Lengo kuu la NFRA ni kukidhi mahitaji ya chakula katika dharura baada ya majanga na kuboresha usimamizi wa hifadhi ya nafaka. Hivyo, Wakala umeanzishwa kutekeleza majukumu makuu matatu ambayo ni:

- Kununua, kuhifadhi na kutoa chakula ili kukabiliana na majanga,
- Kurejesha na kutoa chakula sokoni ili kudhibiti usambazaji wa chakula, na
- Kuuza bidhaa za chakula na kuzalisha mapato.

Kwa hivyo, jukumu kuu la Wakala ni kununua chakula, kuhifadhi, kurejesha na kujibu kwa wakati mahitaji ya upungufu wa chakula nchini. Tangu kuanzishwa kwake, Wakala umekuwa ukitekeleza majukumu kwa mafanikio kwa kuhakikisha ununuzi wa nafaka

kutoka kwa wakulima unafanyika kwa wakati na kujibu mahitaji ya chakula kwa wakati. NFRA imekuwa msaada mkubwa kwa wakulima wakati wa msimu wa ununuzi wa nafaka. Aidha, Wakala umefanikiwa kuhifadhi nafaka kwa muda mrefu huku ukizingatia viwango vya ubora, jambo ambalo linawawezesha Watanzania kufurahia chakula bora kinachotolewa na NFRA.

NFRA inafanya kazi katika mikoa yote ya Tanzania Bara kupitia ofisi zake za kimkoa zilizopo Arusha, Kipawa, Dodoma, Makambako, Shinyanga, Songea, na Sumbawanga. Kila ofisi ya kimkoa inahudumia angalau mkoa mmoja, hivyo idadi ya mikoa inayohudumiwa na ofisi za kimkoa inatofautiana kwa ukubwa na idadi ya wakazi na uzalishaji wa nafaka. Zaidi ya hayo, Serikali hivi karibuni imeongeza idadi ya mikoa, na kufanya idadi ya mikoa ya Tanzania Bara kufikia 26. Kila kanda ina vifaa kadhaa vya kuhifadhi nafaka. Kwa jumla, NFRA inamiliki vituo 33 vya kuhifadhi nafaka vyenye uwezo wa kuhifadhi jumla ya tani 246,000 (MT).

Moja ya changamoto kubwa inayokabili NFRA ni ukosefu wa uwezo wa kutosha wa kuhifadhi nafaka na vifaa. Katika vijiji vingi ambako NFRA inachukua nafaka, miundombinu ya soko haitoshi, jambo ambalo linaathiri zoezi la ununuzi, usafirishaji, na kuhifadhi chakula. Hivyo imekuwa muhimu kwa NFRA kuongeza uwezo wake wa kuhifadhi ili kukidhi mahitaji ya dharura ya chakula nchini na kuboresha ufanisi wa usimamizi wa hifadhi ya nafaka.

Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania imepokea mkopo wa masharti nafuu kutoka Poland kwa ajili ya kugharamia Mradi wa Kuongeza Uwezo wa Hifadhi (SCEP). Kwa hiyo, NFRA inapendekeza kupanua uwezo wake wa kuhifadhi katika kituo chake cha kuhifadhi Songea. Kwa sasa kituo hicho kina maghala yenye uwezo wa kuhifadhi tani 29,000 (MT). Upanuzi unaopendekezwa utajumuisha ujenzi wa maghala mawili (2) yenye uwezo wa kuhifadhi tani 10,000 na vihenge kumi na mbili (12) vyenye uwezo wa kuhifadhi tani 46,000. Inatarajiwa kuwa mwishoni mwa mradi, kituo cha Songea kitakuwa na uwezo wa kuhifadhi tani 85,000. Gharama ya uwekezaji ya kituo cha kuhifadhi Songea inakadiriwa kuwa dola za Marekani 8,667,208.93.

(ii) Maelezo Mafupi ya Mazingira ya Mradi

Eneo la mradi wa Songea lipo katika latitudo 10° 41' Kusini mwa Ikweta na longitudo 35° 40' Mashariki mwa Meridian ya Greenwich. Eneo hilo liko umbali wa mita 1,060 juu ya usawa wa bahari. Songea ipo takribani kilomita 957 kutoka Dar es Salaam. Eneo lina ukubwa wa mita za mraba 63,000 (hektari 6.3).

Kwa sasa, eneo la mradi wa Songea lina ghala moja la Kawawa lenye uwezo wa kuhifadhi tani 8,000; maghala manne ya Italiano Grant kila moja lina uwezo wa tani 4,000; ghala moja la Kikwete lenye uwezo wa tani 5,000; kisima cha maji; tanki la maji; jengo la ofisi; vyoo, bohari, daraja la kupimia uzito, na transfoma ndogo iliyo nje ya eneo ambayo inatumiwa na wateja wengine. Eneo hilo limezungushiwa waya za miiba.

Eneo la mradi lina umbo la vilima na linachukua karibu 100% ya eneo lote, na mteremko wa chini wa asilimia 4.8 unaelekea kusini mwa eneo hilo. Aina ya udongo unaopatikana katika eneo la mradi ni udongo mwekundu wenye muundo wa udongo wa mchanga hadi udongo wa mfinyanzi. Udongo huu ni mgumu wakati wa kiangazi lakini laini na rahisi kufanyiwa kazi wakati wa mvua. Eneo lililotengwa kwa ajili ya ujenzi wa maghala na vihenge lina mimea midogo ya sekondari, na miti michache iliyopandwa kwenye mipaka. Hakuna wanyama au spishi hatarishi zilizoonekana katika eneo la mradi.

Eneo la mradi wa Songea limezungukwa na makazi ya watu, ingawa ni eneo lililopangwa kwa ajili ya viwanda. Kaskazini, eneo hili linapakana na barabara kuu ya Songea-Mbinga ambayo ina msongamano wa wastani wa magari.

Ikiwa una sehemu yoyote unayotaka kuboresha au unahitaji msaada zaidi, tafadhali nijulishe.

(iii) Wadau na Ushiriki wao katika Mchakato wa Tathmini ya Athari za Mazingira (EIA)

Wadau walitambuliwa kwa kuzingatia majukumu yao na umuhimu wao kwa mradi unaopendekezwa wa ujenzi wa vihenge vya kuhifadhi nafaka na miundombinu yake. Wadau wengi kama vile mamlaka za serikali kuu na za mitaa ambazo zinaweza kuwa na maslahi maalum kwenye mradi walitambuliwa mapema, huku wengine wakijitokeza kadri utafiti ulivyokuwa ukiendelea. Wadau hawa ni pamoja na Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi; Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi (MLHSD); Taasisi ya Utafiti wa Viuatilifu vya Kitropiki (TPRI); Wakala wa Usalama na Afya Mahali pa Kazi (OSHA); Halmashauri ya Manispaa ya Songea na viongozi wa Kata ya Ruhuwiko ambapo mradi unapatikana walishauriwa pia.

Utafiti ulitumia mbinu mbalimbali za ushirikishi, yaani mahojiano, mazungumzo ya ana kwa ana na mijadala ya vikundi maalum. Ushauri wa awali ulifanyika na mwakilishi wa NFRA ili kupata maelezo ya shughuli zinazopendekezwa. Wadau waliokutana walifahamishwa kuhusu mradi unaopendekezwa na walitakiwa kueleza wasiwasi wao kwa mshauri.

(iv) Matokeo ya Ushauri wa Umma

Kwa ujumla, maoni ya wadau mbalimbali yanaunga mkono maendeleo ya mradi uliopendekezwa katika Kata ya Ruhuwiko kwa mtazamo kwamba mradi utasaidia kuongeza mapato kutoka ushuru na kodi kwa mamlaka za serikali za mitaa. Masuala makubwa yaliyojitokeza ni pamoja na usimamizi wa taka, uchafuzi wa hewa, hatari za kiafya kwa wafanyakazi na jamii ya karibu, pamoja na uchafuzi wa maji.

(v) Athari Kubwa Zinazotarajiwa

Kuna athari chanya na hasi zinazohusiana na mradi uliopendekezwa. Athari chanya kubwa ni pamoja na:

- Kuongezeka kwa uwezo wa hifadhi ya kituo cha NFRA Songea,
- Kuimarika kwa uwezo wa NFRA wa soko la ndani na nje la nafaka kwa wakulima na wajasiriamali wengine,
- Kuongezeka kwa fursa za ajira wakati wa ujenzi na uendeshaji,
- Manufaa kwa wazalishaji na wasambazaji wa vifaa vya ujenzi.

Athari hasi kubwa ni pamoja na:

- Mabadiliko ya Mandhari ya Eneo,
- Mmomonyoko wa Udongo kutokana na upungufu katika ujazaji na uwekaji upya wa uso wa ardhi,
- Hatari za kiafya kwa wafanyakazi na watumiaji kutokana na usimamizi duni wa vifaa,
- Athari za kiafya na kupoteza asili ya eneo kutokana na usimamizi mbaya wa taka,
- Uchafuzi kutoka katika vyanzo vya vifaa vya ujenzi,
- Uchafuzi wa hewa kutokana na vumbi na moshi kutoka kwa vifaa vya kusonga ardhi,
- Hatari za kiafya na usalama wakati wa ujenzi na uendeshaji,
- Kuenea kwa VVU/UKIMWI na magonjwa ya zinaa kutokana na mwingiliano wa kijamii,
- Upotevu wa mali/maisha au majeraha kutokana na mlipuko wa moto.

(vi) Mbadala wa Mradi

Uchaguzi wa eneo la mradi umezingatiwa kwa vigezo kadhaa: a) Upatikanaji wa maeneo mbadala. Kwa kuwa mmiliki wa mradi ana eneo moja tu, uchambuzi wa maeneo mbadala ulionekana kuwa ni zoezi la kitaaluma. b) Teknolojia na vifaa mbalimbali katika ujenzi wa miundombinu. c) Eneo lazima liwe kando ya barabara kuu au ndani ya eneo linaloweza kufikiwa kwa urahisi na magari. Mradi huu upo katika eneo lenye shughuli za kibiashara. d) Chaguo la kutofanya mradi halionekani kama mbadala wa kutekelezeka.

(vii) Mapendekezo na Mpango wa Kudhibiti Athari

Hatua zifuatazo zinapendekezwa kuchukuliwa na mwekezaji ili kupunguza athari hasi:

- Katika hatua ya uchaguzi wa eneo, wataalam wa mandhari watahusishwa, na sehemu zisizojengwa zitapandwa nyasi na miti asilia.
- Hatua za kudhibiti uchafuzi wa maji, taka hatarishi, na taka za kawaida zitatekelezwa.
- Mikakati ya kuzuia uchafuzi wa hewa, maji na mmomonyoko wa ardhi wakati wa ujenzi itatekelezwa.

(viii) Mpango wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii

Ripoti ya EIS inatoa muhtasari wa Mpango wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii (ESMP). Majukumu ya kila siku ya utekelezaji wa sera ya mazingira na jamii ya mwekezaji yatasimamiwa kwa karibu na Afisa Mdhibiti wa Mazingira wa mwekezaji.

(ix) Mpango wa Ufuatiliaji na Ukaguzi

Ripoti ya EIS pia inatoa mpango wa Ufuatiliaji wa Mazingira (EMP) ambao utasaidia wadau kufuatilia utekelezaji wa hatua za kupunguza athari pamoja na ufanisi wa hatua hizo. Mpango huo umeainisha vigezo, ratiba na mipangilio ya kitaasisi kwa ajili ya ukaguzi na ufuatiliaji.

(x) Uchambuzi wa Gharama na Manufaa

Ripoti ya EIS inatoa tathmini ya mradi kwa kuzingatia athari hasi ikilinganishwa na faida za kiuchumi na kijamii ambazo hazitapatikana endapo mradi hautatekelezwa. Uchambuzi wa gharama za mazingira unafanywa kwa kuangalia athari hasi dhidi ya chanya. Faida za mradi ni kubwa kifedha na kijamii, na athari hasi zinaweza kupunguzwa kwa ufanisi kwa gharama ndogo ikilinganishwa na uwekezaji unaohitajika.

(xi) Decommissioning

Mpango wa awali wa kusitisha mradi umekusudiwa kuanza miezi sita baada ya kufungwa na kuendelea kwa miezi sita. Katika kipindi hicho NFRA itafanya tathmini ya vifaa vyote vinavyohitaji kuondolewa au kutupwa, ikiwa ni pamoja na vifaa na mashine. Taarifa hii itasaidia kuandaa mpango wa mwisho wa kusitisha mradi, ambao utaidhinishwa na NEMC. Mpango huo ni kutumia eneo kwa shughuli nyingine.